

Universul Poetic - Lucian Blaga

Universul liric blagian nu este unitar in felul aceluia pe care-l intalnim la Bacovia, dar nici divers si polimorf precum cel arghezian. El nu ni se impune nici prin monotonie profunda si nici prin proteism.

Debuturile sale stau elocvent sub semnul oscilatiei intre tentatia versului si aceea a meditatiei in marginea artei, dar si a marilor filozofii contemporane. In 1919, nu apar numai Poemele luminii care-l impun in ipostaza lirica, dar si Pietre pentru templul meu, volum de aforisme, prefigurandu-l pe ganditorul ce se va remarca imediat prin eseuri estetice, filozofice, critice si polemice pentru a atinge culmea implinirii in impunatorul sistem al trilogiilor din anii '30 si '40, constructie de mare temeritate si originalitate intelectuala acoperind domeniile fundamentale ale cugetarii generale.

Cele cinci volume de versuri antume impreuna cu ampla creatie postuma (egala aproape in intindere cu cealalta), cele sase volume de eseuri si cele patru mari trilogii ne dau imaginea generala a unui spirit dominat si absorbit intr-un chip particular, probabil unic in cultura romana, de o singura problematica: aceea a misterului, intuitie lirica si concept intelectual din care si-a facut o adevarata cheie de bolta a unei intregi opere. "Poet al misterului", cum l-a numit pe drept cuvint Pompiliu Constantinescu, Blaga este in egala masura in chip declarat si inechivoc, si un filozof al misterului. Aceasta este pe deplin dovedita de o anume metamorfoza de la vitalismul exuberant si bucolismul destul de evident al primelor doua volume, Poemele luminii si Pasii profetului, la spaima existentiala si tristetea metafizica din in marea trecere si Lauda somnului, apoi, printr-o oarecare inseninare si printr-o mai mare prospetime a unui folclorism care ramane mereu substantial si niciodata etnografic in La cumpana apelor, catre o redescoperire superioara a virtutilor unei convietuiri in armonie cu natura, a unei linistiri si limpezimi interioare care se vor accentua intr-un soi de elegie resemnata si chiar de inteleapta jubilatie in poemele tarzii ale senectutii, destinate sa apara postum, dar si sa contrabalanseze magnific intreaga opera anterioara.

inca de la inceput trebuie remarcata o greseala care se face deseori prin abordarea poeziei lui Blaga din directia filozofiei sale, cautand in prima ideile si speculatiile celei de a doua. Coincidenta care se simte intre ele nu este rezultatul nici unui transfer, ci produsul natural - cum autorul singur a atras atentia - al unei sensibilitati metafizice unitare si ireductibile.

Poezia lui Blaga nu este, de aceea, una de idei, nu construieste cu ele cum face Eminescu de atatea ori, ea este o poezie de viziuni metafizice, proiectand adica si mobiland un spatiu imaginar cu fantasme si interferente figurative, a caror aproape unica functie e de a sugera misterul generalizat si insurmontabil. Acesta, in conceptia filozofului e captat si anihilat in cunoasterea pozitiva, paradisiaca si potentat si aprofundat in cunoasterea luciferica, o cunoastere care-l conserva, ferindu-se a-i altera semnificatiile prin interventia brutala a unei ratiuni reductioniste si simplificatoare. Mister e si esenta ultima a lumii, Marele Anonim, care se apara, printr-o cenzura transcendentă de asaturile prea orgolioase ale mintii omenesti. Omului nu-i ramane decat creatia pentru a revela misterul in autenticitatea lui. La creatie este condamnat printr-o mutatie ontologica

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

ce i-a conferit un destin nobil si generos.

Primele doua volume, Poemele luminii si Pasii profetului, sunt dominate de un puternic vitalism, revarsat peste granitele prea stramte ale timpului, ale conditiei umane in general, ca o dorinta de contopire cu cosmosul. Pentru poet, cunoasterea inseamna iubire, dupa cum afirma, programatic in Eu nu strivesc corola de minuni al lumii. in lirica vitalista trupul arde "ca-n flacarile unui rug"(Noi pamantul), viata murmura in el "ca un izvor navalnic / intr-o pechera rasunatoare"(Nu-mi presimti?), tristetea insati este extinsa asupra universului intreg(Melancolie), iar strigatul "Sunt beat de lume si s pagan!"(Lumina raiului) este o expresie a sufletului care isi cauta invelis pe potriva in giganticele formatiuni geologice:

"Dati-mi un trup
voi muntilor,
marilor,
dati-mi alt trup sa-mi descarc nebunia
in plin!
Pamantule larg fii trunchiul meu,
fii pieptul acestei napraznice inimi" (Dati-mi un trup voi muntilor)

Stilistic Poemele luminii sunt construite in jurul unei metafore centrale, revelatorii, precum in Izvorul noptii, sau doar se incheie cu o astfel de metafora, adesea cu valoare de aforism.

Desi avand multe trasaturi comune cu volumul anterior, Pasii profetului prevesteste inca din titlu o schimbare de atitudine ce va deveni evidenta mai tarziu: predominarea cugetarii, a reflexivitatii, asupra traiirilor nemijlocite, intense. Semnificativ in acest sens este poemul Moartea lui Pan: batran si aproape orb, acest zeu al naturii roditoare, al traiirilor firesti isi presimte sfarsitul si inlocuirea lui cu profetul religiei crestine care va indeparta omul de natura introducand in lume notiunea pacatului.

incepand cu volumul in marea trecere, aceasta ruptura dintre eul poetic si univers se precizeaza. Natura isi pierde inocenta si infatisarea paradisiaca, iar poetul se simte instrainat de ea, de radacinile sale. Vitalismul, trairea intensiva se estompeaza in favoarea intrebarilor tulburatoare, a problematicii filozofice. Poetul se autodefineste acum sub forma unei scrisori adresate mamei, tragica interogatie asupra sensurilor existentei:

"Sunt mai batran decat tine, Mama,
ci tot asa cum ma stii :
adus putin din umeri
si plecat peste intrebarile lumii.
Nu stiu nici azi pentru ce mai trimis in lumina.
Numai ca sa umblu printre lucruri
si sa fac dreptate spunandu-le

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

care-i mai adevarat si care-i mai frumos?

Mana mi se opreste: e prea putin.

Glasul se stinge: e prea putin.

De ce m-ai trimis in lumina, Mama,
de ce m-ai trimis?" (Scrisoare)

Moartea, la inceput presimtire atotprezenta in poezia lui L. Blaga, apoi capat al "marii treceri" invocata sa se opreasca, ori spaima de "nimicul", de "marele"(Din adanc), se asociaza cu motivul somnului, el insusi legat de ideea increatului, a perfectiunii lucrurilor nenascute, singurele care nu cunosc moartea. Somnul, "stare dumnezeiasca", face posibila iesirea din timp:

"in somn sangele meu ca un val
se trage din mine
inapoi in parinti." (Somn)

Volumele La cumpana apelor si La curtile dorului marcheaza o mai accentuata inspiratie folclorica a poetului care, desi departe de tara prin natura functiei sale diplomatice, isi gaseste alinarea nelinistilor existentiale in contactul cu spiritualitatea spatiului mioritic. Poezii precum Sta in codru fara slava sau Belsug toarna in simplitatea ritmului popular complexitatea intrebarilor filozofului, aspiratia spre absolut:

"Sta in codru fara slava
mare pasare bolnava.

Nalta sta sub cerul mic
si n-o vindeca nimic,

numai roua dac-ar bea
cu cenusa, scrum de stea.

Se tot uita-n sus bolnava
la cea stea peste dumbrava." (Sta in codrul fara slava)

Din zonele mai putin valorificate pana atunci ale folclorului provin miturile pe care poetul le prelucreaza facandu-le purtatoare de profunde semnificatii moderne. "Ursul cu crin" si unicornul provin dintr-un fabulos trecut prin Fiziologul medieval, acea carte populara despre animale fantastice. Daca in Istoria ieroglifica a lui D. Cantemir, Inorogul sau unicornul simboliza puritatea si fidelitatea, in pozia lui Blaga el este o metafora a spiritului strapuns de pintenii de argint ai tainei si capabil sa contemple esentele universului, ca in poezia Ce aude unicornul. Faptul ca acesta apartine unui ciclu postum evidentiaza continuitatea motivelor in poezia lui Blaga, dincolo de transformarile impuse de evolutia lirismului.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

incepand cu volumul Nebanuitele trepte asistam la o impacare intre poet si universul regasit in puritatea lui primara. Poemele cheama acum la o dezmarginire prin intelepciune, sunt pline de speranta, de incredere in germinatie. intrebarile se transforma in afirmatii rostite cu o superioara liniste. Alienarea, instrainarea de rosturile fundamentale, a fost invinsa si timpul nou este primit cu bucurie si incredere.

Ca in cazul marilor creatori, nu putem incadra opera lui L. Blaga intr-un singur curent literar. in primele volume ale poetului dominante sunt ecourile expresionismului. Manifestat in special in literatura de limba germana (ca si in artele plastice ori in artele spectacolului) in perioada din preajma si dupa primul razboi mondial, curentul se afirma, ca reactie impotriva naturalismului si impresionismului, prin expresia pura a trairilor sufletesti care tind spre o reinnoire spirituala, spre o regasire a esentelor umanului amenintat cu degradarea. Expresionismul transpune in imagini puternice, violente, impregnate de elan vital, impulsul interior, nelinistea existentiala, idealul reintoarcerii la sufletul primar. Preocuparea pentru esente si revolta impotriva unei civilizatii care uniformizeaza, stimuleaza cultivarea mitului. Personajele expresioniste nu sunt individualitati, ci figuri generice, reprezentative pentru categorii intregi.

Expresioniste sunt, in creatia lui L. Blaga, sentimentul metafizic, imaginea esentiala a lumii, caracterul vizionar, cultivarea mitului primitivitatii, al arhaicului si originalului. incepand insa cu volumul La cumpana apelor, influenta expresionista incepe sa scada pe masura ce se dezvolta sentimentul echilibrului, al impacarii eului poetic cu lumea.